

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Полякової Ольги Михайлівни на дисертацію Мухіної Вікторії В'ячеславівни
„Соціалізація студентської молоді педагогічного університету у
позанавчальній діяльності засобами народного мистецтва”, поданої до
захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка**

Попри те, що темі соціалізації особистості присвячено чималу кількість робіт науковців, дослідження В. В. Мухіної набуває особливої актуальності і затребуваності, оскільки проблема соціалізації студентської молоді педагогічного університету у позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва вивчена недостатньо. Тому прагнення дисертантки обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити систему соціалізації студентської молоді педагогічного університету в позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва є цілком логічним і заслуговує на схвалення.

Робота В. В. Мухіної виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет”. Дисертація має чітку структуру і логіку викладу змісту. Основні концептуальні положення засвідчують належний рівень наукової культури авторки, здатність до планування і здійснення роботи на відповідному науковому рівні. Науково-термінологічний апарат дисертації відповідає вимогам до робіт такого рівня та є достатнім для розв'язання окреслених дисертанткою завдань дослідження.

Авторкою чітко, з урахуванням специфіки наукової розвідки, аргументовано обрання методів дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні), які дали можливість організувати експеримент на високому науковому рівні та здійснити виважену перевірку значущості отриманих результатів.

Узагальнення та висновки, викладені в дисертації, є цілком аргументованими, послідовними, конкретними, що засвідчує виваженість роботи дисертантки. Список використаних джерел, а також посилання на них у тексті роботи зроблено із дотриманням усіх вимог. Кількість опрацьованих джерел достатня (259 найменувань).

Аналіз змісту дисертації та автореферату свідчить про належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджує вирішення окреслених завдань і досягнення поставленої мети, надійність та вірогідність одержаних результатів.

Аналіз наукової новизни виконаного дослідження і практичного значення одержаних результатів дозволяє відзначити, що особливим досягненням дисертантки є розробка й упровадження системи соціалізації студентської молоді педагогічного університету в позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва, яка включає цільовий, концептуальний, суб'єктний, змістово-технологічний, діагностико-результативний блоки.

До наукової новизни одержаних результатів відносимо також розробку критеріїв та показників соціалізованості студентів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; удосконалення форм й методів позанавчальної діяльності у ЗВО в контексті соціалізації студентів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; подальший розвиток наукових уявлень про сутність і зміст соціалізації студентської молоді, вплив народних традицій (зокрема художньо-естетичних) на процес соціалізації студентів.

Результати дослідження можуть стати в нагоді у системі загальної середньої, вищої, післядипломної, неформальної освіти фахівців соціальної сфери у процесі укладання освітніх і робочих навчальних програм, написання підручників і навчальних посібників, підготовки курсових і випускових кваліфікаційних робіт; проведення науково-методичних семінарів, майстер-класів, тренінгів у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Дисертаційна робота Мухіної Вікторії В'ячеславівни складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі дисертанткою аргументовано актуальність дослідження, окреслено сучасний стан та проблеми, виділено суперечності, охарактеризовано необхідність їх розв'язання, представлено мету, об'єкт, предмет дослідження, сформульовано основні завдання, розкрито концепцію дослідження, визначено методологічні та теоретичні основи, схарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів,

представлено відомості про впровадження й апробацію результатів дослідження, вказано структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі основна увага зосереджена на теоретичних аспектах проблеми соціалізації студентської молоді педагогічного університету в позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва. Здійснений міждисциплінарний аналіз досліджуваної проблеми, розкриття її соціально-філософського, історико-педагогічного, медико-психологічного, соціально-психологічного і соціально-педагогічного аспектів, аналіз наукових підходів до сутності і змісту соціалізації студентської молоді педагогічного університету в позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва, впливу різних чинників на цей процес свідчать про ґрунтовні практичні уміння дисертантки синтезувати та аналізувати інформацію.

Так, інтегруючи погляди вчених під кутом зазначених аспектів, враховуючи різні підходи і критерії до класифікації мистецтва, дисертантка здійснює категоріальний аналіз наукових дефініцій „мистецтво”, „народне мистецтво”, „декоративно-ужиткове мистецтво”, „народне декоративно-ужиткове мистецтво”. Підтримуємо В. В. Мухіну щодо характеристики потенціалу народного декоративно-ужиткового мистецтва в соціалізації студентської молоді: формування цілісного знання про народне декоративно-ужиткове мистецтво; виховання поваги до народних традицій; формування національної самосвідомості; розвиток мотиваційно-ціннісної сфери; реалізація художніх потреб особистості; зняття психологічного напруження і переключення психіки; розширення художнього кругозору; розвиток творчих здібностей; наповнення вільного часу важливим художньо-ціннісним змістом; розвиток естетичного і художнього смаку; формування декоративно-прикладних умінь та навичок; формування наполегливості, волі, вимогливості до себе і товаришів.

Другий розділ дисертації присвячено розробці та впровадженню системи соціалізації студентської молоді педагогічного університету в позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Позитивно оцінюємо те, що дисертанткою розроблено, теоретично

обґрунтовано та експериментально перевірено систему соціалізації студентської молоді педагогічного університету в позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва, яка включає цільовий, концептуальний, суб'єктний, змістовно-технологічний, діагностико-результативний блоки.

Підтримуємо В. В. Мухіну щодо необхідності залучення до процесу соціалізації студентської молоді педагогічного університету у позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва, у якості суб'єктів, адміністрацію ЗВО, викладачів, кураторів груп, керівників наукових гуртків, майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, працівників позашкільних закладів, соціальних установ, закладів культури, представників місцевого самоврядування і громадських організацій.

У другому розділі заслуговує на увагу розроблений авторкою факультативний курс „Народне декоративно-ужиткове мистецтво” для студентів педагогічного університету бакалаврського рівня вищої освіти (включає 18 тем і розрахований на 90 аудиторних годин). Завданнями цього факультативу було визначено: формування у студентів естетично позитивного ставлення до декоративно-ужиткового мистецтва, усвідомлення його соціалізуючого впливу на розвиток особистості; стимулювання у студентів прагнення займатися декоративно-прикладною творчістю; залучення студентської молоді до джерел і процесу творення українського народного мистецтва; ознайомлення студентів з основними категоріями мистецтва, видами мистецтва; надання студентам інформації щодо видів та регіональних особливостей народного декоративно-ужиткового мистецтва; навчання методиці викладання декоративно-ужиткового мистецтва; формування у студентів здатності застосовувати отримані знання в продуктивній творчій діяльності; формування у студентів уміння організовувати власну художньо-творчу діяльність; навчання методиці викладання декоративно-ужиткового мистецтва.

Отже, оцінка змісту дисертації Мухіної Вікторії В'ячеславівни „Соціалізація студентської молоді педагогічного університету у позанавчальній діяльності засобами народного мистецтва” дозволяє дійти висновку, що

дослідження є оригінальним, має незаперечну наукову новизну, виходячи з недостатнього рівня дослідженості проблеми. Дисертація за своїм змістом і формою є самостійною, завершеною науковою кваліфікаційною працею, результати якої мають значення для соціально-педагогічної теорії і практики.

Аналіз публікацій В. В. Мухіної засвідчив їх відповідність за кількісними та якісними показниками вимогам щодо висвітлення результатів дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук (15 одноосібних наукових праць, із них: 6 – у фахових виданнях України (2 – Index Copernicus), 1 – у зарубіжному виданні, 8 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій).

Результати дослідження належним чином були впроваджені в освітній процес 4 закладів вищої освіти, про що свідчать 4 довідки. Основні положення дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки Донбаського державного педагогічного університету, щорічних університетських науково-практичних конференціях, всеукраїнських і міжнародних конференціях. Наявні перспективи для подальшого поширення та впровадження отриманих результатів.

Ознайомлення з текстом автореферату дає підстави стверджувати, що його зміст повністю відображає методологію, основні положення і результати дисертації. За структурою, змістом та оформленням він відповідає вимогам, що висуваються МОН України.

Підкреслюючи вірогідність наукових здобутків дисертантки, вважаємо за доцільне звернути увагу на певні дискусійні моменти та недоліки, які визначаємо у якості побажань:

1. У підрозділі 1.1. представлено необтунтований аналіз дослідження С. Сечки „Соціалізація молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях у 60-80-х рр. ХХ століття”, яка має історичний характер.

2. Із тексту роботи не зрозуміло як у нормативно-правових документах співвідносяться поняття „позанавчальна діяльність” та „позааудиторна діяльність”.

3. Робота тільки б виграла, якщо б у підрозділі 1.3. „Педагогічний потенціал народного декоративно-ужиткового мистецтва як засобу

студентської молоді” більш детально було схарактеризовано усі види народного мистецтва.

4. При обґрунтуванні суб'єктного блоку системи соціалізації студентської молоді педагогічного університету у позанавчальній діяльності засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва доцільно було б більш детально показати роль науково-педагогічних працівників (викладачів) закладу вищої освіти у доборі форм, методів і засобів соціально-педагогічного впливу, зорієнтованого на реалізацію цілей зазначеної системи.

Висловлені зауваження і побажання не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованої роботи. Дисертація містить наукові доробки і нові, раніше не захищені наукові положення. Отримані результати є доцільними та раціональними у контексті організації соціалізації студентської молоді педагогічного університету у позанавчальній діяльності засобами народного мистецтва.

У цілому можна зробити висновок, що дисертаційна робота Мухіної Вікторії В'ячеславівни „Соціалізація студентської молоді педагогічного університету у позанавчальній діяльності засобами народного мистецтва” є змістовною та завершеною науковою працею, відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 13.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р.), а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності
Сумського державного
педагогічного університету ім. А.С. Макаренка

 О.М. Полякова

